

'Het Wapendal'

Jan Wiersma

Oppervlakte: circa 5 hectare

'Het Wapendal' is sinds 1927 een natuureservaat, wat te danken is aan de Algemene Vereniging voor Natuurbescherming voor 's-Gravenhage en Omstreken. Deze vereniging is in 1927 opgericht door een aantal verontruste leden van de Haagse Vereniging voor Vogelbescherming, de Nederlandsche Natuurhistorische Vereeniging en enkele Haagse leraren, met de bedoeling zo veel mogelijk op te komen tegen bedreigingen van de natuur in en om Den Haag. Een van de eerst geredde gebieden in de duinen ten zuidwesten van Den Haag, in de buurt van Loosduinen en Kijkduin was 'Het Wapendal'.

Een stukje oude strandwal, dat te gronde dreigde te gaan door de nieuwe stadsuitbreidingen in de jaren 1920-1930. In dit gebied was al een groot deel van de oude duinen veranderd in nieuwbouwwijken en zo waren er ook plannen voor 'Het Wapendal'. Door toedoen van de Algemene Vereniging voor Natuurbescherming voor 's-Gravenhage en Omstreken werd in 1927 door de Haagse gemeenteraad besloten dit kleine gebied van ongeveer vijf hectare als natuurmonument te behouden. 'Het Wapendal' bestaat uit een heuvelachtig gedeelte in het noorden en oosten en een wat vlakker terrein aan de zuidwest- en westzijde met een duinpan in het midden. De naam 'Wapendal' komt waarschijnlijk van een poeltje of 'wapel' in deze duinen. Door de eeuwen heen is de kalk in deze oude duinen door de regen naar diepere lagen weggespoeld, zodat hier, in tegenstelling

tot de jonge duinen, een gebied is ontstaan met kalkarme grond.

Kalkarme grond heeft een kenmerkende begroeiing. Wij vinden in 'Het Wapendal' dan ook Struikheide en Brem. Van de kleinere planten springen vooral het Zandblauwtje en het Kleine Tasjeskruid in het oog en het hele jaar door bloeit er de Gaspeldoorn.

Om het poeltje, nu een vogelvijver, is in de duinpan een bos ontstaan. Omdat dit gebied in de eerste plaats dus een natuureservaat is van een algemeen karakter, wordt er niet zoals in andere vogeltuinen, met veel nieuwe aanplant gewerkt. We beperken ons hier tot wat snoeien om te proberen de onderbegroeiing te verdichten. Half tot geheel dode bomen worden niet afgevoerd en takkenhopen zijn op bescheiden schaal opgericht. Het voedselaanbod is goed, voor de insecteters door het vele dode hout en vruchten- en

Tussen 1960 en 1962 kwam de Kuifleeuwerik in 'Het Wapendal' voor. Maar is thans verdwenen.

Foto: Henk Harmsen.

In de trektijd zijn soms Sijsen te zien.

Foto: J.A.J. Korenromp.

zaadeters kunnen volop terecht bij Meidoorn, Hulst, Wegedoorn en Braam. In het gehele gebied zijn zo'n twintig nestkasten opgehangen. Doordat het gebied steeds meer is ingesloten, aan drie zijden door bebouwing en aan de vierde zijde door de veel bezochte Bosjes van Pex, blijft de druk van buitenaf sterk toenemen. Vervuiling en verloedering

Een enkele wigwam mag.

Foto: Jan Wiersma.

vanaf de randen, doordat er nogal eens vuil over het hek wordt gestort en door de regelmatige bezoeken van katten van de omwonenden. Een ander gevaar voor de kleine gemeenschap van dit kalkarme duin is dat bepaalde plantesoorten gaan overheersen. Regelmatig wordt dan ook met vrijwillige hulp van buurtbewoners vooral het heidegedeelte geschoond. Ondanks deze druk van buiten is ook dit reservaat van groot belang voor de vogels.

In de jaarverslagen van 1960 tot en met 1962 lezen we als veel voorkomende vogels in 'Het Wapendal': de Torenvalk, Buizerd, Patrijs, Bosuil, Kleine Bonte Specht, Kuifleeuwerik, Kauw, Ekster, Winterkoning, Roodborst, Tuinfuiter, Putter, Huismus en als zekere of waarschijnlijk broedvogel: Fazant, Tortelduif, Houtduif, Koekoek, Grote Bonte Specht, Spreeuw, Vlaamse Gaai, Koolmees, Pimpelmees, Boomkruiper, Grote Lijster, Zanglijster, Merel, Gekraagde Roodstaart, Nachtegaal, Fitis, Tjiftjaf, Heggemus, Ringmus. Als doortrekkers Koperwiek, Bonte Vliegenvanger, Pestvogel, Vink en Sijs.

Tegenwoordig zijn verdwenen de Patrijs, Kleine Bonte Specht, Kuifleeuwerik, Tortelduif, Koekoek, Grote Lijster, Gekraagde Roodstaart en Nachtegaal, maar als je in het voorjaar een Sperwer aantreft met prooi en de laatste jaren steeds een paartje Torenvalk met goed gevolg twee of drie jongen groot ziet brengen en Houtsnippen in de herfst aantreft, dan denk je: fijn dat 'Het Wapendal' in de loop der jaren zo'n groene oase is gebleven tussen de huizen en wij hopen dat dit jaren zo zal blijven.